

TAUSTOJA OPETTAJIEN VUOSITYÖAIKAKESKUSTELUUN: AMMATILLISTEN OPETTAJIEN VUOSITYÖAIKA

Mikä vuosityöaika?

1 Ammatillisten opettajien uusi vuosityöaikasopimus (vta-sopimus) yhdistää itseensä seitsemän vanhaa erillistä työ- ja virkaehtosopimuksen osiota. Näistä yleisimmät ovat OVTES:n osio **C (nuorisopuolen opettajat)** ja **osio E (aikuispuolen opettajat)**.

Vta-sopimus on valtakunnallinen ja tietyn ajan kuluessa kaikki Suomen ammatilliset oppilaitokset siirtyvät tähän sopimukseen.

2 Vta-sopimus on tehty, sillä ammatillisen koulutuksen lainsäädännön muutos eli ns. **ammattillisen koulutuksen reformi** on muuttanut ammatillisen koulutuksen järjestämistä.

Aiemmin nuorten ammatillinen koulutus ja aikuisten ammatillinen koulutus olivat erillään ja niillä oli myös erillinen lainsäädäntö. Aiemmin oli siis perusteltua, että eri opettajilla oli erilaiset työehdot ja erilaisia virkaehtosopimuksen osioita oli useita. Nyt kun lainsäädäntö on kaikille opiskelijoille sama, ei ole enää erikseen nuorten ja aikuisten ammatillista koulutusta.

Mitä vuosityöaika muutti parempaan?

C-osiesta siirtyneiden opettajien

PERUSPALKKA NOUSI.

Tämä on parannus heille, joilla ei ollut paljoo yli- tai iltatunteja eli niille, jotka eivät saaneet merkittävää määrää lisäkorvausta tehdystä yli- tai iltatyöstä.

Ainakin vuosityöaikakokeilun aikana osalla suuren opetusvelvollisuuden (opv) opettajista

VALTAVA OPETUSMÄÄRÄ VÄHENI

(esim. opv 26 → 17) ja muille välttämättömille töille resursoitiin paremmin aikaa. Tosin tässä oleelliseen rooliin nousee esimies paikallisen sopimisen korostussa: jos työnantaja ymmärtää muulle kuin opetustunneille tarvittavan ajan tärkeiden ja opettajat pääsevät vaikuttamaan siihen, miten työtunnit jaetaan sidottuun ja sitomattomaan, on vta:ssa paljon potentiaalia. Jos taas sidotun ja sitomattoman työajan suhde on epätasapainossa, on lopputuloksena ylikuormittuneita opettajia.

Mikä vuosityöajassa on kyseenalaista?

ETUJEN EROT: VAPAAJAKSOT

Uudessa vta-sopimuksessa ammatillisilla opettajilla on ns. vapaajaksoja (= lomaa, eli aikaa, johon työnantaja ei voi sijoittaa työtehtäviä) yhteensä 12 viikkoa kalenterivuodessa, **paitsi E-osiesta siirtyvillä vapaajaksoja on vain 10 viikkoa kalenterivuodessa.**

Uudet opettajat, jotka aloittavat työnsä vta-sopimuksen voimaantulon jälkeen, saavat automaattisesti 12 viikkoa vapaajaksoja kalenterivuodessa.

Epätasa-arvoa on enemmänkin. E-osiesta siirtyvien vähäisemmät vapaajakset voidaan kesäaikana pilkkoa useampaan osaan (neljään osaan) kuin muiden (kolmeen osaan). Lisäksi E-osiesta siirtyville taataan kesällä vain kolmen viikon yhtenäinen vapaajakso, kun taas muille taataan vähintään neljän viikon yhtenäinen vapaajakso.

OIKEUS NS. HENKILÖKOHTAISEEN PALKKAAN LISÄTÖITÄ TEKEMÄLLÄ

Uudessa vta-sopimuksessa vuotuinen työaika on 1500 h ja palkkaus on jonkin verran pienempi kuin mitä E-osiesta on osalla aikuiskoulutuksen opettajista ollut. Sopimuksessa on varattu E-osiesta siirtyville opettajille **mahdollisuus säilyttää aiempi korkeampi palkkataso tekemällä lisätyötä**. Lisätyön määrä vaihtelee ja riippuu siitä, mikä on kunkin opettajan aiemman E-osion palkan ja uuden vta-sopimuksen mukaisen palkan erotus. Lisätyöntuntien määrä vaihtelee välillä 50-250 vuodessa.

Jos E-osiesta siirtyvä opettaja valitsee tämän ns. henkilökohtaisen työajan, on tietenkin perusteltua, että vapaata on vastaavasti vähemmän kuin heillä, jotka tekevät töitä 1500 h vuodessa. Kuitenkin E-osiesta siirtyvällä on mahdollisuus myös valita 1500 h eli sama työaika täsmälleen samalla palkalla kuin muutkin, mutta silti hänellä on soveltamisohjeiden mukaan oikeus vain 10 viikon vapaajaksoon (ja 17 % etätyöaikaan).

ETUJEN EROT: SITOMATON TYÖAIKA

Sitomattonta työaikaa ovat esim. opetuksen suunnittelu ja kokeiden korjaus. Se on oleellinen osa opettajan työtä ja työn vapautta, sillä sitomaton työ on etätyötä: sen tekemisen paikan ja ajan opettaja voi valita itse.

Sitomattonta työaikaa on vta-sopimuksessa vähintään 25% työajasta. Näin on **kaikilla muilla paitsi aikuiskoulutuksen puolelta E-osiesta siirtyvillä**, joille sitomattonta työtä taataan vain vähintään 17%. Vta:ssa vuotuinen työtuntimäärä on 1500 h, joten sitomattonta työtä on muilla vuodessa 375 h eli 50 päivää, kun taas E-osiesta siirtyneillä sitomattonta työaikaa on 255 h eli 34 päivää. Ero on merkittävä.

Kaikilla uusilla opettajilla sitomaton työaika on aina väh. 25 % opetettavasta aineesta huolimatta.

Sitomattoman työn osalta joillain vanhoilla opettajaryhmillä prosenttiosuus on korkeampi kuin 25 %. Esimerkiksi nuorisopuolelta vuosityöaikaan siirtyvillä matematiikan ja kielten opettajilla sitomattonta on vähintään 30%. Ero on ymmärrettävä johtuen aineiden luonteista. Kaikille uusina palkattaville sitomattonta tarjotaan kuitenkin vain 25%. Kuitenkin jos esim. matematiikan opettaja on aiemmin ollut E-osiesta, hän saa sitomattonta työaikaa opetuksen valmisteluun ym. **vain 17 %** työajasta, vaikka tekee nyt täsmälleen samaa työtä kuin muista osioista siirtynyt matematiikan opettaja. **E-osiesta siirtyminen määrää kaiken, ei työtehtävät**, kuten tämä tilanne osoittaa.

Tyytymättömyyttä aiheuttaa myös se, että jo ensimmäiset kuukaudet vuosityöajassa ovat osoittaneet, että **sitomattoman työajan minimistä on käytännössä tullut myös maksimi**, sillä työnantajalla on velvollisuus tarjota vain vta-sopimuksessa säädetty minimimäärä.

AMMATILLISTEN OPOJEN KOHTALO

Vuonna 2018 vta-infotilaisuuksissa ammatillisen puolen opinto-ohjaajille kerrottiin, että heillä on mahdollisuus siirtyä vta:han joko 1500 tunnilla ja saada peruspalkkaa, tai ottaa työajakseen 1575 tuntia ja näin säilyttää entinen palkkatasonsa. Käytäntö osoitti kuitenkin toisin: vta-sopimuksen tultua voimaan palkkataso tällä korkeammalla tuntimäärällä säilyikin vain niillä opoilla, joilla on vuosisidonnaisia osia 15 vuoden edestä. **Toisin sanoen alle 15 vuotta työskennelleet kokivat ansiomenetyksen**, joka on vuositasona noin 600 €. Vuosityöaikaan siirtymisen jälkeen palkattavien opojen vta on automaattisesti 1500 h.

TÄSTÄ SEURAA, ETTÄ SAMASSA TYÖEHTOSOPIMUKSESSA SAMAA TYÖTÄ TEKEVILLÄ ON KOLMET ERILAISET TYÖEHDOT

työaika 1500 h/vuosi | vapaajaksoja 12 vk/vuosi | sitomattonta työaikaa väh. 25 %
suurin osa vanhoista opettajista | kaikki uudet opettajat, jotka palkataan vuosityöaikaan siirtymisen jälkeen

työaika 1500 h/vuosi | vapaajaksoja 10 vk/vuosi | sitomattonta työaikaa väh. 17 %
E-osiesta siirtyneet vanhat opettajat, jotka haluavat tehdä enintään 1500 tunnin työaika

työaika 1550-1750 h/vuosi | vapaajaksoja 10 vk/vuosi | sitomattonta työaikaa väh. 17 %
E-osiesta siirtyvät, jotka haluavat säilyttää aiemman palkkatasonsa

MYÖS PALKANMAKSUN PERIAATTEISSA ON EPÄKOHTIA

Peruspalkalla työnantaja voi vta:n puitteissa määrätä enemmän opetustunteja ilman, että opettajan palkka nousee. Sijaisuudet voidaan hoitaa niin ikään vta:n puitteissa ilmaiseksi osoittamalla sijaistunteja muille opettajille. Iltalisät käytännössä poistuivat.

Ennen lisäopetustunneista, sijaistamisesta ja iltatöistä maksettiin lisäpalkkaa.

Tähän verrattuna monien palkka putosi vta:han siirryttäessä, joillakin hyvin dramaattisesti.

On epäoikeutettua olettaa, että samaa työtä tekevien työaikajärjestelyt poikkeavat näin merkittävällä tavalla toisistaan vain sillä perusteella, missä edellisen sopimuksen osiossa on työskennellyt - nykyiset työtehtäväthän ovat samoja.

Monilla opettajilla vta:n myötä lisääntynyt työmäärä ja pienentynyt palkka ovat oma keskustelun aiheensa, mutta jo sopimustasolla **ongelmallista on etenkin E-osiesta siirtyvien eriarvostava kohtelu**. OAJ:n ja KT:n tekemän sopimuksen tulkinta rankaisee aiemmasta virkaehtosopimuksesta ja asettaa E-osiesta siirtyvät siksi huonompaan asemaan, kuin kaikki muut vanhat opettajat sekä uudet opettajat.

Koska työtehtävissä ei ole eroja, on eriarvoinen kohtelu lain vastaista. Työtehtävät ovat samoja joten E-osiesta siirtyvillä tulee olla muiden kanssa yhtäläiset työjärjestelyt (sitomattonta työaikaa vähintään 25 %) ja yhtäläiset vapaajakset (12 viikkoa) ainakin siinä tapauksessa, että vuotuinen työmäärä on 1500 h kuten muillakin. Tällöin palkka on täsmälleen sama, kuin vastaavalla koulutuksella ja työkokemuksella olevalla C-osiesta siirtyvällä vanhalla opettajalla tai uudella opettajalla.

#OIKEUTTAOPELTAJALLE

#OPETTAJANPUOLELLA

#OPEKEVÄT